

2019-2020

B.256. BİTKİ MORFOLOJİSİ LAB.

Araş. Gör. Dr. Aydan ACAR ŞAHİN

3. hafta

Gövde Metamorfozları

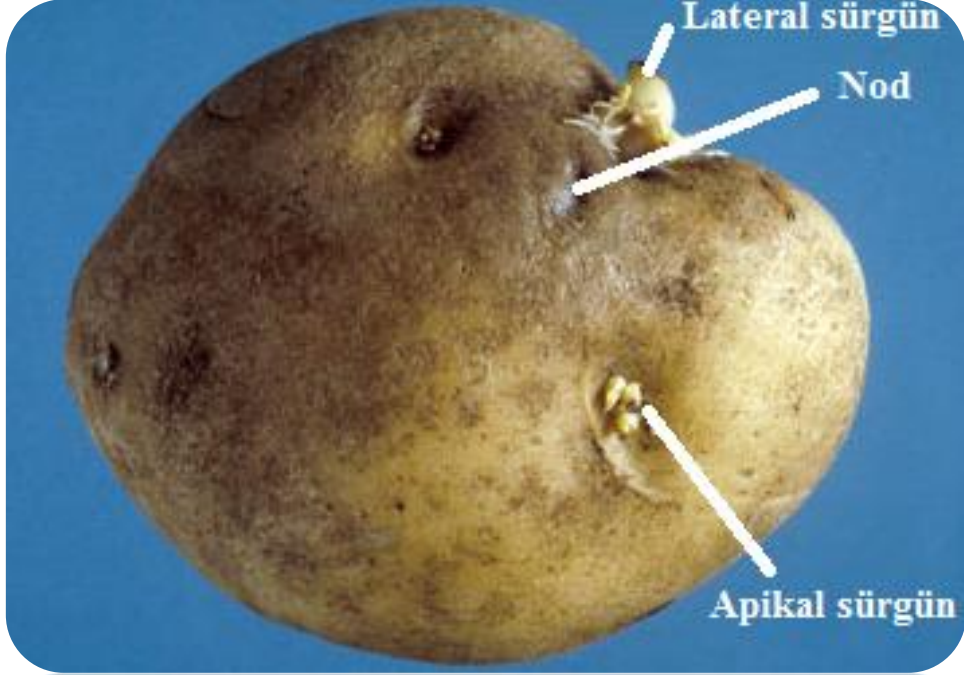
- Esas görevlerinden daha farklı bir görev yapmak için farklılaşan gövdelere **gövde metamorfozları** denir.
- **Toprakaltı gövde metamorfozları**: gelişmeleri toprak altında olan gövdelerdir.
- **Topraküstü gövde metamorfozları**: gelişmelerini toprak üstünde sürdüren gövde metamorfozlarıdır.

Toprakaltı Gövde Metamorfozları

1.Rizom;

- i. Toprak altında yatay olarak geliřirler ve fazlaca yedek besin maddesi depo ederler.
- ii. Üzerlerinde nod ve internodları bulundurmasıyla kökten ayrılırlar.
- iii. Nodların zt kısmında yaprak ve dal izleri, alt kısmında ise ek kökler bulunur.
- iv. Rizom taşıyan bitkiler tohumlarıyla çoğaldıkları gibi, rizomdaki nodlardan yeni sürgünlerin gelişmesiyle vejetatif olarak da rerler.
- v. **rn; *Iris* (ssen).**

2.Tuber (yumru gövde);

- i. Genelde toprak altında gelişen ve besin maddelerini depo eden bir gövde metamorfozudur.
- ii. Rizoma göre daha kısa ve şişkin olup ek kökler taşımaz ve canlılık süresi bir büyüme mevsimi ile sınırlıdır.
- iii. Tuberlerdeki nodlarda bulunan ve göz adı verilen tomurcuklar, büyüme mevsiminde gelişip topraküstü gövdelerini verir.
- iv. **Örn; *Solanum tuberosum* (patates).**

3.Bulb (soğan);

- i. Toprakaltında gelişen, internodları kısalmış ve tabla denilen bir gövde çevresinde dizilen pul adı verilen etli yapraklarla örtülü, tepe tomurcuğu taşıyan gövde tipidir.
- ii. **Örn; *Allium cepa* (kurusođan).**

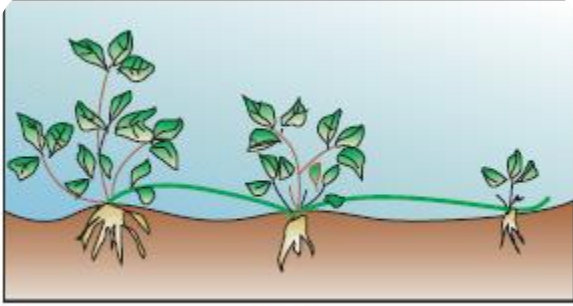

Crocus (çiğdem)

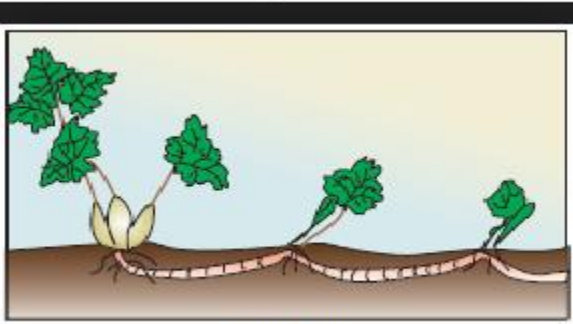
4.Korm (sert soğan)

- i. **Toprak altında besin depo eden ve düşey büyüyen kısa gövdelerdir.**
- ii. **Kormun üst kısmındaki terminal tomurcuğun faaliyeti ile üstte yeni ve genç bir korm oluşur.**
- iii. **Kalınlaşmış gövdenin etrafında yaprakların zar gibi incelmış, süberinleşmiş ve ipliksi bir hal almış olan taban kısımları bulunur.**

Topraküstü Gövde Metamorfozları

Çilek

Aynı otu
yılın ortası

1.Stolon (sürünücü gövde)

- i. Toprak yüzeyine paralel uzanır.
- ii. İnternodları uzundur ve nodlarda indirgenmiş pulsu yapraklar taşırlar.
- iii. Bazı nodlardan yaprak, çiçek ve ek kökler çıkar.
- iv. **Örn; *Fragaria vesca* (çilek) gövdesi.**

Ruscus (tavşan memesi)

2.Asimilatif (yapraksı gövde)

- i. Yapraklar indirgenerek pulsu ve zarsı bir şekil almıştır.
- ii. Gövde yassılaşılarak yapraksı bir hal almış ve yaprağın görevi olan asimilasyon işini de üstlenmiştir.

Opuntia ficus indica (kaynana dili)

3.Sukkulent (etli gövde);

- i. Tuzcul ve kurak bölge bitkilerinde görülür.
- ii. Gövde su depo eden yuvarlak, silindirik veya yumurtamsı bir şekil almıştır.

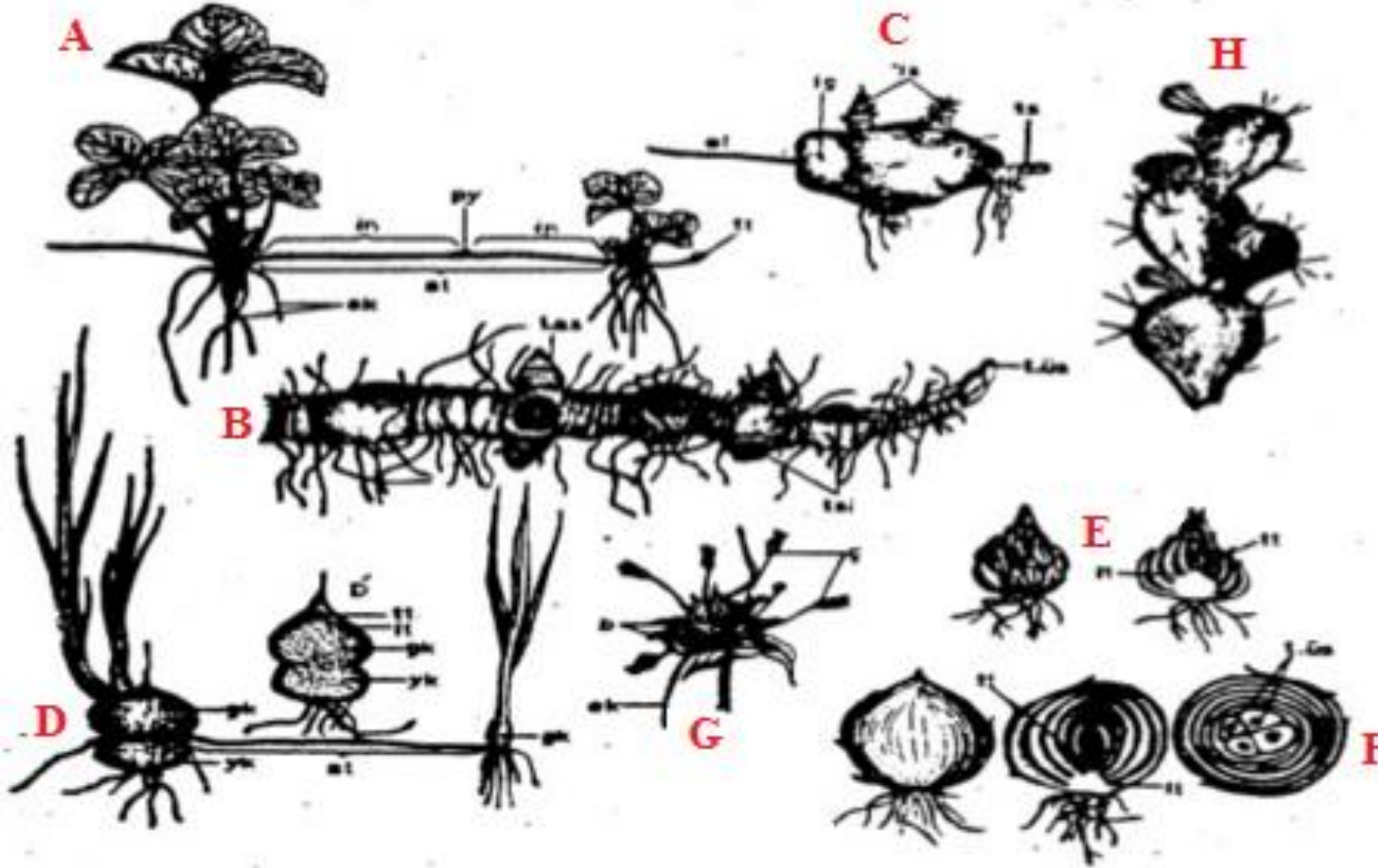
4. *Vitis vinifera* (Asma)'da sülük gövde

- ✓ Kısa ve uzun sürgünlerden oluşur, tutunup sarılmaya yarar.

5. *Pyracantha* (Ateş diken)'nin diken gövdesi

- ✓ Kısa ve uzun sürgünlerin diken şekli almasıyla oluşan gövdelerdir.

A. *Fragaria*'da stolon (çilek)

B. *Iris*'te rizom (süsen)

C. *Solanum tuberosum*'da tuber (patates)

D. *Gladiolus*'ta korm (Glayör)

E. *Lilium*'da pullu bulb (Zambak)

F. *Allium cepa*'da gömlekli bulb

G. *Allium*'da bulbil oluşumu

H. *Opuntia*'da sukkulent gövde (Kaynanadili)

Şekil. Çeşitli Gövde Metamorfozları